

ОЦЕНКА НА СИСТЕМАТА ЗА ПОЧТЕНОСТ В БАНКОВИЯ СЕКТОР

Оценката на почтеността на системата от институции, осъществяващи контрол в банковия сектор, се основава на аналитичния подход на международната организация за превенция и противодействие на корупцията Transparency International, придобил публичност като Национална система за почтеност¹ (НИС). Националната система за почтеност е модел за оценка, създаден с цел да придаде измерим израз на функционирането на основни институции и сектори, които имат ключово значение за противодействие на корупцията. Моделът е основан на разбирането за необходимост от системно организирани действия на добро управление, превенция и противодействие на корупцията във всички ключови институции и сектори от живота на обществото. Този подход позволява системен анализ на постиженията и дефицитите в работата на институциите, като откроява кои са институциите, които имат принос за адекватното функциониране на цялостната система, кои са слабите звена в системата, на какво се дължат позитивите и дефицитите в работата на всяка конкретна институция.

В контекста на разглеждания проблем – „Казусът КТБ”, оценката на системата за почтеност на институциите, осъществяващи контрол в банковия сектор, може да бъде извършена на основана на адаптиран модел на НИС. За да бъде осъществена такава оценка, следва да бъдат осъществени дейности в следните насоки:

Дейност	Срок за осъществяване
1. Анализ на нормативната база, с цел очертаване на системата от институции , осъществяващи контрол в банковия сектор (т. нар. mapping на институциите)	1 месец
2. Изработване на методология за оценка на системата за почтеност на институциите, осъществяващи контрол в банковия сектор – адаптиране на методологията на TI за оценка въз основа на предходната дейност	3 седмици - 1 месец
3. Извършване на оценка на системата за почтеност на институциите, осъществяващи контрол в банковия	6 месеца

¹ Националната система за почтеност включва оценка на следните стълбове: законодателна власт, изпълнителна власт, съдебна власт, публичен сектор, правоналагащи институции, изборна администрация, омбудсман, сметна палата, антикорупционни агенции, политически партии, медии, гражданско общество и бизнес. Институциите и секторите, предмет на анализ, са оценени по редица показатели, систематизирани в три измерения: капацитет, роля и управление. Всеки един от показателите е оценен по скала от 0 до 100, като наред с количествената оценка е представена и качествена информация, обосноваваща тази оценка.

За първи път изследването в България е осъществено при създаването на организацията през 1998 година. Втората аналитична оценка е осъществена през 2010-2011 година като част от общоевропейска инициатива на Transparency International, в рамките на която са извършени оценки на НИС в 26 европейски държави. Докладите от изследванията са публикувани на сайта на TI (<http://www.transparency.org/whatwedo/nis>), както и съответните национални представителства, като българският доклад е публикуван на следния адрес: <http://www.transparency.bg/bg/researches/ocenka-na-nacionalnata-sistema-za-pochtenost-na-blgariya-2011-copy/ocenka-na-nacionalnata-sistema-za-pochtenost-na-blgariya-2011/>. Резултатите от оценката на НИС в България показват, че най-ефективно работещите институции са Сметната палата и Омбудсманът, а най-съществени дефицити са установени в работата на изборната администрация, антикорупционните агенции и бизнеса.

1. **Анализът на нормативната база** има за цел да очертае **рамката от институции, които формират системата за надзор в банковия сектор, техните звена и функции**, които следва да бъдат предмет на проучване и оценка. Той служи като инструмент за разработването на методология за оценка на системата за почтеност, която ще бъде разработена като следващия етап от инициативата.

2. **Изработването на методология за оценка на системата за почтеност на институциите** е същинска дейност, която ще позволи извършването на оценка на интегритета на институциите, осъществяващи надзор в банковия сектор. Тя ще бъде разработена въз основа на предходната дейност (**mapping на институциите**) и на **модела на системата за почтеност на Transparency International**. По своята същност това следва да бъде адаптиран модел за оценка, изследващ и оценяващ дейността на институциите, осъществяващи контрол в банковия сектор, в три основни измерения: капацитет, роля и управление. Методологията следва да дефинира методите за извършване на изследването и инструментите, чрез които то ще бъде реализирано.

3. **Извършване на оценка на системата за почтеност** – тази дейност следва се основава на разработената методология за оценка на системата за почтеност на институциите, осъществяващи контрол в банковия сектор. Тя включва: детайлно разработване на изследователските инструменти, дефинирани в методологията (разработване на въпросници за проучване и оценка, и т.н.); провеждане на изследването и изработване на финален резултат – аналитичен доклад, съдържащ количествени и качествени оценки на институциите, които формират система за почтеност в банковия сектор.